

УДК 621.798.15

М.В. ПЕТРЕНКО, асистент, НТУ «ХПІ», Харків,
М.В. МІРОШНИК, канд. екон. наук, доцент, НТУ «ХПІ», Харків.

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПАКУВАЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ

Проаналізовано діяльність пакувальної індустрії України. Визначено тенденції розвитку упакування. Окреслено можливі перспективи розвитку упакування.

Проанализирована деятельность упаковочной индустрии Украины. Определены тенденции развития пакетирования. Очерчены возможные перспективы развития пакетирования.

Activity of packing industry of Ukraine is analysed. Progress of packing trends are certain. The possible prospects of development of packing are outlined .

Постановка проблеми. В сучасних умовах кардинальних змін зовнішнього середовища в економіці, в яких працюють підприємства, вдосконалення потребує організація ефективного упакування як активного ринкового інструменту. Сучасний світ неможливо уявити без упакування. Упаковка є головним посередником між товаром і покупцем, а успіх виробників на ринку товарів визначається професійним дизайном споживчої упаковки.

Аналіз джерел [1-4] довів, що за своїми соціально-економічними функціями, обсягом виробництва, ступенем використання досягнень науки й техніки ця галузь визначає деякі показники національної економіки. В умовах ринку відбувається зміна ролі і місця упакування як частини бізнесу. Таким чином, актуальність дослідження визначається сучасним розвитком дизайну споживчої упаковки в Україні, тим фактом, що після епохи масового тиражу та створення стандартних (типових) зразків упаковки все більше уваги приділяється елітній, ексклюзивній упаковці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Діяльність пакувальної індустрії в Україні оцінювали у своїх працях такі науковці: В. Даниленко, Н. Єфремова, С. Ярема, Т. Лемешко, С. Пилипенко, Н. Сбітнева, В. Матросов.

Проте недостатньо розкрито стан пакувальної індустрії в країні за умов економічної кризи та перспективи її розвитку.

Мета роботи полягає у виявленні основних тенденцій та перспектив розвитку пакувальної індустрії в Україні за результатами здійсненого аналізу ринку упакування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упаковка є невід'ємною частиною продовольчих і непродовольчих товарів. Вона забезпечує їх збереження,

дотримання санітарних і естетичних вимог, норм, зручність продажу й користування, сприяє конкурентоспроможності продукції, захищає права товаровиробника і споживача на ринку. У багатьох країнах світу упаковка товарів набула такого самого значення, як самі вироби, що містяться в ній. В Україні значення упаковки різко зростає у зв'язку із збільшенням обсягів експорту та підвищенням вимог до експортноорієнтованої продукції.

Сьогодні в Україні виготовляється упаковка практично з усіх видів пакувальних матеріалів, у більшості випадків за сучасними технологіями та на сучасному обладнанні. Багато підприємств встигли модернізувати свої виробничі потужності ще до кризи, тому українські виробники поставляють на ринок сучасні пакувальні матеріали з гофрокартону, багатошарових полімерних плівок, високоякісні скляні пляшки та банки. Особливо треба відмітити українських виробників пакувального обладнання, які не тільки зайняли певний сектор українського ринку, але й експортують своє обладнання за кордон. На жаль, українські виробники пакувальних матеріалів та упаковки мають значну залежність від поставок сировини з закордону (целюлоза, полімери, жерсть, алюмінієва фольга тощо).

Попри кризові явища останніх років, пакувальна індустрія в Україні розвивалася відповідно до потреб ринку. Виробництво продукції пакування в Україні у 2010 році наглядно представлено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Виробництво продукції пакування в Україні у 2010 р.[5]

Вид упаковки	Розмір виробництва	Приріст виробництва у порівнянні з попереднім роком, %
Мішки, пакети з полімерів етилену, т	54953	-0,2
Мішки, пакети з пластмас, т	7263	-20,8
Коробки, ящики з пластмаси, т	10871	17,8
Бутлі, пляшки, фляги пластмасові, млн. шт.	3082,4	6,9
Інші вироби з пластмаси для пакування і транспортування, тис. шт.	381756,6	0,5
Ємкості зі скла, млн. шт.	26191,5	20,6
Тара дерев'яна різна, тис. м ³	66,9	28,2
Мішки та пакети пакувальні з паперу та картону, тис. м ²	291951,6	17,5
Коробки, ящики та сумки з гофрованого паперу та картону, тис. м ²	826012,3	10,3
Коробки, ящики та сумки з негофрованого паперу та картону, т	70045	-0,3
Тара з паперу інша, т	84851	31,3

Ці дані ще раз переконують у тому, що пакувальна галузь є однією з найважливіших. Вона стала складовою частиною целюлозно-паперової, скляної і металообробної, машинобудівельної та поліграфічної промисловостей; вона зрослась з виробництвом багатьох товарів широкого вжитку, зокрема товарів харчової промисловості.

У найближчі роки потужності української пакувальної індустрії будуть мати тенденцію до збільшення за рахунок модернізації діючих виробництв та побудови нових. Реалізація цієї тенденції є дуже важливою, особливо за нинішніх умов, коли продовольча криза виявляє свою присутність у багатьох країнах. З огляду на таку обставину Україна, маючи значні потенційні потужності з виробництва та переробки продукції та розвиваючи індустрію сучасних пакувальних матеріалів та упаковки, може стати для інших країн потужним продовольчим донором-експортером.

Враховуючи тенденції розвитку ринку упакування в Україні, а також керуючись Державною програмою розвитку внутрішнього виробництва [6], нами було сформоване власне бачення стану та перспектив розвитку пакувальної індустрії як потужного сектору національної економіки, що демонструє таблиця 2.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення виробничих та економічних аспектів виготовлення упаковки в нашій країні дозволяє зробити висновки про недоліки та вказати на позитивні моменти у розвитку цієї індустрії. Негативним моментом залишається недосконалість матеріально-технологічної бази України у порівнянні із розвиненими країнами, недостатність державного фінансування пакувальної галузі, відсутність можливості отримати повну інформацію про реальну чисельність підприємств, які спеціалізуються на випуску упаковки. Поруч з цим, українська пакувальна галузь нині має сучасні новітні пакматеріали, технології, та устаткування. Помітний і той факт, що з розвитком ринкової економіки з'являються нові виробники високо-технологічної упаковки, поширюється система реалізації товарів, інтенсивно проводиться дослідницька робота. Також слід зазначити, що і держава повинна надати максимально можливу підтримку для стабільного функціонування під-

приємств пакувальної галузі, оскільки саме ця галузь є потужним виробником промисловості нашої країни.

Таблиця 2 – Тенденції та перспективи розвитку пакувальної індустрії України [4, 6, 7]

Тенденції розвитку	Сучасний стан	Перспективи розвитку
<ul style="list-style-type: none"> ➤ процес упакування не вважається вторинним по відношенню до виробництва; ➤ збільшення кількості упаковок; ➤ підвищення економічності процесу упакування; ➤ упакувальні модулі змінюють упакувальне обладнання; ➤ здійснення дизайну упаковки з врахуванням необхідної утилізації; ➤ введення міжнародними компаніями єдиного світового стандарту для упаковок товарів; ➤ оптимізація конструкцій упаковок та її елементів; ➤ відсутність протиріч між зручністю упаковки та оточуючим середовищем; ➤ розроблення відповідної законодавчої бази пакувальної галузі. 	<p>➤ інтенсивне сегментування ринку (виробники пакувального обладнання переходять від універсальності до вузької спеціалізації);</p> <p>➤ виробництво ексклюзивної упаковки;</p> <p>➤ розвинення дизайну упаковок;</p> <p>➤ підготовка та перепідготовка кадрів для всіх секторів пакувальної індустрії;</p> <p>➤ незначні обсяги фінансування сектору;</p> <p>➤ погіршення показників ефективності функціонування та показників оцінки фінансового стану підприємств.</p>	<p>Позитивний сценарій</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ мінімізація використання сировини, пакувальних матеріалів та енергоресурсів; ➤ збільшення виробництва більш дешевої упаковки; ➤ - покращення показників ефективності підприємств промисловості; ➤ підвищення інноваційної активності та інвестиційної привабливості; ➤ - формування соціальної інфраструктури.
		<p>Негативний сценарій</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ збільшення кількості збиткових підприємств; ➤ відсутність інновацій та розвитку науково-технічного прогресу; ➤ скорочення інвестицій у пакувальну галузь; ➤ зниження інвестиційного клімату країни; ➤ - брак власних коштів для фінансування виробництва.

Список літератури: 1. *Сирохман І. В.* Товарознавство пакувальних товарів і тари: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 616 с. 2. *Старокадомский Д.* Рынок упаковки Украины / Д. Старокадомский // Тара и упаковка. – 2007. – №1. – С. 48- 50. 3. *В. Д. Матросов, Д. С. Мельник* Проблеми розвитку пакувальної галузі України та підготовка кадрів для неї // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 4 (18). – С. 84-85. 4. *Ганоцька О.В.* Дизайн споживчої упаковки в Україні: стандарт та ексклюзив: Автореф. дис. ... канд. мист. – Х., 2008. – 22 с. 5. Статистичний щорічник України за 2010 рік / Державний комітет статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 6. Державна програма розвитку внутрішнього виробництва КМУ – http://ukrlegprom.org.ua/ua/derjavna_programa_rozvitku_vnutrishnogo_virobnictva.html. 7. Поставка упаковочного обладнання и расходных материалов – www.packworld.com.

Надійшла до редколегії 27.03.12